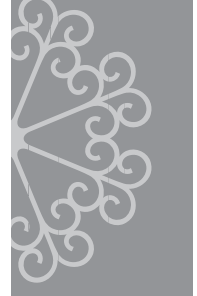

בית מדרש

510
בשבילי הפרשה

פרשת מטות מסעי תשפ"ב

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	8:03
Brooklyn, NY	7:56
Chicago, IL	7:51
Houston, Texas	7:58
Johannesburg, S. Africa	5:21
Lakewood/Deal, NJ	7:55
London, UK	8:38
Los Angeles, CA	7:38
Manchester, UK	8:55
Monsey, NY	7:57
Montreal, Quebec	8:08
Passaic, NJ	7:57
Toronto, Ontario	8:25
Yerushalayim	7:02
Zurich, Switzerland	8:45

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

מטות מסעי גבולות א"י

באמת מדינת ענין חיוב תר"מ ושמיטה אין לנידון דידן נ"מ בגבול דבאל"ה הכל תולה על מקום הכיבוש, ואם כבשו חו"ל נתקדש ואם לא כבשו א"י לא נתקדש, ועי' רמב"ם פ"א מתרומות ותקם את דברך כי צדיק אתה. (ועי' בזה במעדני ארץ פ"א ה"ז אות א' בשם כ"פ). וליכ' החזו"א שביעית ד' ה' בדעת הרשב"א ריש גיטין שכתב דכל מקום דכתיב אשר לא הוריש הרי הוא מא"י וכמו שפ"י הרשב"א כן בחולין ז'.

ומ"מ יש לנו נ"מ גדול לדעת הגבול, כי בכפתור ופרח פ"א כתב להדיא כי כל הגבול של פ' מסעי כבשו, והביא ראיה מדכתיב ותקם את דברך כי צדיק אתה. (ועי' בזה במעדני ארץ פ"א ה"ז אות א' בשם כ"פ). וליכ' החזו"א שביעית ד' ה' בדעת הרשב"א ריש גיטין שכתב דכל מקום דכתיב אשר לא הוריש הרי הוא מא"י וכמו שפ"י הרשב"א כן בחולין ז'.

ולכן חשוב לדעת היכן הגבול בדרום. והנה המקומות הכתר בים בפ' מסעי לא ברור לנו היום. ועי' חזו"א ג' י"ח נגד מפות. ועי' נגד שמות ערים וכע"ז בחזו"א שם אות י"ט ול"ב. (ועי' חזו"א בסדר השביעית אות ד', ועי' דקל ליכשל).

אכן ע' מכות ט' ע"ב דפ' שופטים כתיב ושלשת את גבול ארצך, ודרשו בגמ' שיהא מדרום לחברון כמחברין לשכם, ומד ברון לשכם כמשכס לקדש, ומשכס לקדש כמקדש לצפון. (וכבר הקשו שם י' ע"א אמאי מחלקים א"י לד' חלקים ולא לז', ותירצו כי בשכס שכיחי רוצחים).

ורצו להוכיח מכאן גבול א"י בדרום שהוא בערך בנחל צין. וכ"כ במשנת יוסף ח"ב עמ' קט"ז.

וכתבו לדחות חזא דהרי א"י ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה כמפורש במגילה ג' ע"א וסוף סוטה. (ועי' שקל הקדש מהגדר"ק פ"ה מקידוה"ח ה"ט בשם הריטב"א ותוס'). ועכצ"ל דארץ הצבי היא כדאייתא בגיטין נ"ז ע"א, וכ"כ בשאלת יעבץ ס' קכ"ג בשם חסד לאברהם, וכתב שא"י היום מדהת לערך ק' פרסה על ק' פרסה שהיא א' מט"ז בגודלה הקודם. והביא בשם רמ"ע מפאנו שהיא א' משמ"ג בגודלה הקודם. (ועי' טעמא דקרא פ' שמות משום ארץ הצבי דלכן נקרא א"י ארץ חמדה טובה "ורחבה" בפ' שמות ובבבמ"ז. ובסוגריים הוסיף דלכן כתיב בפ' ראה, כי רחב).

וכתבו דלא היה הצמצום באותה מדה, וראה מגיטין שם דהר המלך היו שם ס' ריבוא עיירות וכל אחת כיוצאי מצרים וכהיום אף ששים רבוא קנים אינה מחוקת, הרי שלא נשאר זכר מעיירות אלו כלל אף ששאר עיירות נשארו. והביאו עוד מ"ה כ"ג ע"ב לענין ההרים שבין א"י ובבל שמשמאים שם משואות ופרץ והא האידנא טובא הו אמר אביי אסתומי אסתותם

בשבילי הלכה - continued on the next page

כנגדו, אך משה רבינו חשש להיפך, רק על חילול שמו יתבדך ולכן אמר משום נקמת ה' במדין. הרי שרצון הבורא יתבדך הוא רק להיטיב עם הבריא, ולכן אמר הקב"ה: "נקום נקמת בני ישראל", ונתחייבנו בזה להתדמות להקב"ה ולהיטיב בכל כוחנו לזולתנו, ולהרבות כבוד שמים בעולם.

כך גם ענין התפילה, יסודו הוא להרבות כבוד שמים, וכל שאיפת הצדיקים בתפילתם היא לבקש עבור כבוד שמים. כיון שכל הבריא נב ראה בכדי לפרסם שמו יתבדך בעולם, ואם ח"ו מתחלל שם ה' הרי זו פגיעה בכל הבריא, לכן גם התפילה צריכה להיות על מנת להרבות כבוד שמים בעולם.

והנה, אף תפילה על הצלחה בתורה היא תפילה שיתרבה ויתגדל כבוד שמים, שהרי ר"ד בוי לימוד התורה בעולם מביא לידי ריבוי כבוד ה' בעולם. כיוון שכך אין לזה גבול ואדם יכול לבקש את כל רצונו, שהרי אדם שחי על פי תורה וכל מעשיו הם לשם שמים, הרי שבקשתו אינה בקשה לצרכיו הפרטיים, אלא צרכיו הם היכי תימצא לריבוי כבוד שמים.

מ"ן ראש הישיבה הגאון הרב אריה פינקל
זצללה"ה
נלב"ע ו' באב תשע"ו

שגם אתם תצעקו". וכאן פרץ רבינו בבכי שלא יכול להפסיקו.

המשיך מ"ן ראש הישיבה וזעק: "אב הרחמן כמה מרחם עלינו, כמה אוהב אותנו, והוא סילק מאיתנו כזו שכינה קדושה ומיוחדת שהייתה מסלקת את היצר הרע, ועכשיו אין את השכינה, אבל אבא יש! ואב הרחמן עזב אותנו בחודש החורבן!"

לאחר שסיים את הוועד, אחד מהנוכחים אמר לרבינו "יישר כח", הפטיר רבינו: "אני לא צריך יישר כח, אני צריך שכל אחד יתנחם עם זה שיש לנו אבא שבשמיים שאומר לנו: תלמדו תורה שהיא הרצון והנפש שלי ואז אני איתכם.

כשסיים מ"ן רה"י את דבריו ביקש שכל אחד יהיה בטוח בזה ויוכל להישבע על זה!

מתוך 'אריה ישאג'

וידבר ה' אל משה לאמר נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים... וידבר משה אל העם לאמר... החלצו מאתכם אנשים לצבא... לתת נקמת ה במדין דין (לא, א-ג)

הקב"ה ציווה את משה "נקום נקמת בני ישראל", אך משה רבינו משנה בדבריו ואומר: "לתת נקמת ה' במדין". ויש לעמוד על הענין מדוע שינה משה רבינו מדברי הקב"ה.

המשך חכמה (שם, ג) מפרש, שכל רצון צדיק הוא להרבות כבוד שמים בעולם, וכל הפצו ושאיפתו הוא שח"ו לא יהא חילול ה' בעולם, ולכן אף שהקב"ה עצמו מעדיף להעניש את הצדיק בעולם הזה על מנת לתת לו את שכרו הצפון לו לעולם הבא, אך הצדיק עצמו מבקש לקבל את שכרו בעולם הזה דווקא, כדי שלא יגרם חי לול ה' במה שנוענש בעולם הזה.

לכן, אף שהקב"ה אמר "נקום נקמת בני ישראל" שינה משה ואמר "נקמת ה' במדין". הקב"ה בא לנקום את נקמת בני ישראל, כי חס עליהם ולא חשש על החטא שחטאו המדיינים

דברי רבותינו

שכינה נסתלקה אבא נשאר

בוועד שמסר מ"ן ראש הישיבה הגאון הרב אריה פינקל זצללה"ה בי ישיבת מיר מודיעין עילית בחודש אב תשע"ה אמר רבינו:

לדעת מה היא ה"שכינה" אי אפשר, אבל להתבונן אפשר בכל דבר!

כמה התבוננות צריך להתבונן שהייתה שכינה בעם ישראל, לא יודע מה זה שכינה, אבל אני יודע שזה "סי לוק יצר הרע". כשיש שכינה יש לנו את הכוח להתגבר על היצר הרע, כיון שהשכינה אומרת שהיצר הוא שקר והוא טמא.

ואז לפתע הגביה רבינו את קולו וזעק: "שכינה נסתלקה אבל אבא יש! ואני צועק! אני רוצה

דברי הימים

בשבילי הלכה

continued

דרכי, הרי שהדרכים לא היה בהם צמצום ואדרבה נתרחבו. (והביאו הרמב"ן פ' וישלח שהביא ראיה לפרש כברת ארץ והכריע עפ"י השיעור בזה"ז מקבר רחל לירושלים, וקשה הרי היא ארץ הצבי ואפשר שנצטמצם המרחק).

ודחו עוד לפי תוס' בב"מ שם דף כ"ח שהקשו דשם אמרו מהלך ט"ו יום לנהר פרת ותנ' דעם מד ברות ויערים היה ד' מאות אבל מקום ישוב לא היה כ"כ. ולפ"ז גם מה שאמרו בגמ' ושלשת לא קאי על גבול ממש אלא על סוף מקום הישוב.

והביאו מהרמב"ם פ"א מקידוה"ח ה"ז דא"י הוא ממעלה ל' עד ל"ה, והרי מעלה שלשים מעל קו המד שזה הוא קרוב לאילת, ומשמע דברמב"ם דער קרוב לאילת קדוש בקדושת שביעית.

והנה בקרא כתיב בסוף ים המלח ונסב הגבול, אלמא דמסוף ים המלח טובב הגבול לכיוון מערב. ואף שאין אנו יודעים לזהות המקומות בקרא, אבל לכא' עכ"פ מבואר דתיכף דרום לים המלח טובב הג' בול, ושם אינו חלק מא"י. אכן יש חוקרים שכתבו כי היום ים המלח ירד ממה שהיה קודם, ובימיהם סוף ים המלח היה ל"ו ק"מ יותר דרומית. ומשם נסב הגבול. ויש שהוכיחו עיקר הענין ממדידות דבדואי היו שונים בששים שנה אחרונות ואכמ"ל.

ושומעים דברים מפחידים, והגלות ביכול זה צער השכינה.

כתוב בחז"ל שאפילו דם של רשעים שנשפך שכינה אומרת קלני מראי שי - ק"ו שדמם של צדיקים נשפך, וכי ביכול יש צער לשכינה, ואם אדם קצת משתייך לרגשות אלו ולא אדיש הוא כבר נכנס לתוך המערכת של מצפים לישועה וכואבים את כאב הגלות, וזה צריך להרגיש תמיד ובפרט בימים אלו.

צריך לזכור את הפסוק באיכה, נד פשה דרכנו ונחקורה ונשובה עד ה', אם נחפש בדרכנו נגיע עד ה', גדולה תשובה שמגעת עד כיסא הכבוד, שובה ישראל עד ה' אלוקיד.

ונזכיר שוב מה הכוונה של צום ת"ב אם חלילה לא יבנה ביהמ"ק, יש לזכור

זוכה ורואה בשמחתה

ועד שמסר מורנו המשגיח שליט"א בחודש אב תשפ"א

להתרגל ח"ו, יש דברים שממש מזעזעים את האדם אבל בכ"ז הטבע הוא להתרגל לצערנו.

קלני מראשי - צער השכינה

יש צרות הכלל וצרות הפרט, ופה בישיבה לבד יש סיפורים מפחידים שא"א לתאר, אני מדבר בפרט על בני תורה, כמה אנשים שבורים ורצוצים כמה צרות בבית מבחינה רפואית וכלכלית, צריך להודות להקב"ה על מה שהוא נותן לנו, אבל יש דברים קשים, כמה סיפורים בתקופה האחרונה ל"ע שגילו אצל האשה או ילד איזה שהוא גידול, וכל הזמן נמצאים במתח, תמיד יש לנו תקווה ואני בחסדיך בטחתי, הולכים לבדיקה ופ' תאום אומרים שהמצב קשה, יש סיפורים ידועים ויש שלא ידועים, אדם רואה שם של חולה להתפלל לרפואה והוא לא יודע במה מדובר, ומי שמכיר את השם זה מק' פיץ אותו, יש כ"כ הרבה צרות בכלל, אנחנו בגלות, וצריך להתפלל על כל אחד, והכל זה הסתר פנים.

אסור לשכוח מה שעברנו באחרונה אסון מירון, שזה דבר שכ"כ זעזעה את כולם, אני שים לא ידעו בשעת מעשה איך לנשום, רק התחזקו באמונה, והכל אח"כ נמס ונשכח, אבל המשפחות עצמם אצלם לא נשכח כלום, ורק החסר וההמשך זה הקושי הגדול, בביה"ז נזכרים בבחור שהיה בבית וכבר לא נמצא, וצריך להזכיר כאן כמה כולם מק' בלים דין באהבה, אבל המצב הוא קשה, והיה את האסון בקרלין ועוד אסונות ה"י,

נתכנסו היום לדבר על שני נושאים שממש מנוגדים, שני הפכים שאנחנו צריכים לקשר אותם, דבר ראשון אנחנו נמציאם בימי בין המצרים, ועכשיו זה הזמן שצריך להתעורר, חלילה לא להיות אדיש, וכל אחד לפי כוחו וערכו, ומצד שני אנחנו מתקרבים לבין הזמנים, וכ"כ לא מתאים לדבר עכשיו על בין הזמנים, למעשה קשה לחשוב עכשיו על כל מיני תוכניות לבין הזמנים בזמן של בין המצרים, וכ"ש חלילה לחשוב על זה בתשעה באב, (אולי יש כאלו שכ"כ קשה להם לעזוב את הישיבה, וזה כ"כ מעציב אותם אז כן מתאים לדבר ע"ז בתשעת הימים).

מ"מ היות שזהו רצון ה"ת, אז העבודה היא לקשר בין הדברים הללו.

עיין בש"ע סימן תקנ"ד סכ"ה וכל המ' תאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ובמנש"ב שם וכדאי הוא בית אלוקינו לה תאבל עליו עכ"פ יום אחד בשנה, וע"כ יש להיזהר לא לשבת בבית ולתכן את בין הזמנים כדי להפיג קצת את קושי הצום, צריך ללמוד מאמרי חז"ל ודברי התעוררות, צריך אמנם לנוח קצת, אבל חלילה זה לא הזמן לתוכניות.

וע"י שני חלקים אפשר להגיע לשייכות וכמיהה לגאולה, דבר ראשון ע"י שאדם יראה ויתבונן בכל הצרות שפוקדות אותנו נו באחרונה ל"ע, מרוב הצרות אדם יכול

הקב"ה וותרן יותרו חייו, אלא הפשט הוא לא שיש הפקרות אלא ויותר הכוונה שהקב"ה מאריך אף, שמא ישוב, ומדוע כי המאור שבה מחזירה למוטב, יש תקווה, המאור שבה מחזירה למוטב.

וידועים דברי הר"ן בנדרים על ממירא זו: דבר זה נשאל לחכמים וכו' ולא פרשוהו. מדכתי' ויאמר ה' על עזבם את תורתם מכלל דליכא דינע להדורי טעמא אלא קודשא בריך הוא בלחוד ומצאתי במגילת סתרים של ה"ר יונה ז"ל דקרא הכי דייק דעל שלא ברכו בתורה תחילה אבדה הארץ דאם איתא על עזבם את תורתם כפשטא משמע שעזבו את התורה ולא היו עוסקים בה כש נשאל לחכמים ולנביאים למה לא פרשוהו והלא דבר גלוי היה וקל לפרש, אלא ודאי עוסקים היו בתורה תמיד ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ עד שפרשו הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב שלא היו מברכין בתורה תחלה כלומר שלא הייתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עליה שלא היו עוסקים בה לשמה ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה והיינו לא הלכו בה כלומר בכוננתה ולשמה.

הכנה לימי בין הזמנים

סיפרתי פעם על מן הגאון רבי חיים קריסווירט זצ"ל, (שכידוע בבלי וירושלמי היו שגורים על פיו, היה מרגש לראות איך שהוא שולט, הוא היה עילוי גדול, אבל בלי התמדה וחסד הוא לא היה זוכה, אמר לי פעם אברך אחד שכבר לא חי, שהוא לא הולך לדרשות של רבי חיים, ולמה, רבי חיים שופך כ"כ הרבה גמרות מכל רחבי הש"ס עד שהוא כבר מקבל חלישות הדעת ונשבר, קשה לו, חבל לו היה משקיע היה מצליח כפי כוחו).

ופעם רבי חיים שאל בדרך חיזוק, אני לא מבין אם ת"ב זה זמן של התעלות והת' רוממות כנגד מאסה של תורה, היה צריך להיות מיד אחרי ת"ב זמן חדש של חיזוק בלימוד התורה, וזה כ"כ לא מתאים שמיד

בדבר טוב, ששון ושמחה ימצא בה וכו', כי ניחם ה' ציון וכו', לא גומרים בדבר רע, אך חנו לא מתייאשים, אבלות זה לא עצבות ודיכאון, זה שברון לב עם קרבת אלוקים, ולדעת בתוך האבלות הקב"ה איתנו לא עזב אותנו ולא יעזוב אותנו.

ואחרי תשעה באב מתחיל השבעה דנח מתא מת"ב עד ר"ה הקב"ה מנחם אותנו, הקב"ה אומר לנו נחמו נחמו עמי, עד שזה מגיע לדרגה של שוש אישיש בה', הקב"ה מבטיח לנו נחמה, וכדי לזכות לזוכה ורואה בשמחתה צריך דבר ראשון להיות כל המ' תאבל על ירושלים.

ועצה טובה קמ"ל, ללמוד בסוגיות הש"ס מה גרם לחורבן ומה התיקון, וישנם שלשה מקומות עיקריים שראוי לעסוק בהם.

ויאמר ה' על עזבם את תורתם

בגמ' ביומא מובא: מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהייתה בו שנאת חנם ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים (ט, ב).

וכן בגמ' בנדרים: מי האיש החכם ויבן את זאת דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתם וגו' היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתר רה תחילה (פא א).

ובאיכ"ר: ויותר הקב"ה על עוון עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים ולא ויותר על עוון ביטול תורה. ולכאורה צריך לה בין מה הפשט ויותר, הרי ק"ל כל האומר

שני דברים, דבר ראשון מה התכלית של הצום לפשפש במעשינו כמו שכתוב והת' וודו את עוונם וכו' ושנית לחשוב מה אני יכול לתקן, ובמשנ"ב ס' תקמ"ט כתוב: וכל אלו הימים כל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שארעו בהם כדי לעורר הלבבות ולפקח על דרכי התשובה ויהיה זה זיכרון למעשנו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמ' עשינו עתה, עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שבזיכרון הדברים אלו נשוב להיטיב, כמו שנאמר והתוודו את עוונם ואת עוון אבותם, ולכן חייב כל איש לשום אל ליבו באותן הימים ולפשפש במעשיו ולשוב בהם כי אין העיקר התענית, כמו שכתוב באנשי גינווה וירא ה' את מעשיהם ואמרו חז"ל את שקם ואת תעניתם לא נאמר אלא את מעשיהם, ואין תענית אלא הכנה לתשובה, לכן אותם אנשים שכשהם מתענים הולכים בטיל ובדברים בטלים תפשו הטפל והניחו העיקר ומכל מקום אין לפטור את עצמו בתשובה בלבד, כי ימים אלו הם מצות עשה מדברי הנביאים להתענות.

העבודה היא להשתייך לא להיות אדישים ומי שיהיה לו שייכות הקב"ה יתחשב בו, הקב"ה יודע שהוא רוצה, אנחנו דור יתמי דיתמי, דור עקבתא דמשיחא, וידוע שעק בתא זה מלשון עקב, והעקב הוא המקום הכי פחות מרגיש בגוף האדם, ודור עקבתא דמשיחא הוא דור שלא מרגיש כ"כ, אבל הקב"ה יודע מחשבותינו והוא רואה שאנדרנו רוצים שייכות.

ומשל לאבלים שיושבים שבעה על נפטר שהשאר אשה צעירה, שנשארה כבתולה חגורת שק, ובן יתום ילד קטן, כולם יוש' בים ומתאבלים והילד הזה יושב ומשחק, והאמת שהוא עוד לא יודע מה קרה לו, הוא לא מבין באיזה אבלות הוא צריך להיות, ובדור עקבתא דמשיחא אנשים לא יודעים אפילו מה חסר להם.

ולמעשה אפילו שבת"ב אסור ללמוד דברי נחמה רק פורענות, אבל בכ"א גומרים

שלומדים עם הילד וכן עם ילד גדול שלר מד מסכת אפשר לעשות מצב שמח, ומק בלים על זה שכר גדול שמחה של מצווה, ואם צריך לצאת לאיזה מקום צריך להיזהר מאוד ולברוח ממקומות מפוקפקים.

יש כאלו שנוסעים לכל מיני אתרים ונר פשים, מי שאין לו את הכסף שלא יהיה עצוב, איפה שהוא נמצא הקב"ה יעזור לו, כשהייתי ילד אבא זצ"ל לקח אותנו לחר פשה, ומה הייתה החופשה, גרנו ברחוב מלאכי ויצאנו לחורשה ברחוב חנה, איפה שהיום ישיבת טשעבין, מרחוב מלאכי עד חנה, ושם היה חורשה עם עצים, ושמחנו, חזרנו לבית מאושרים, אפשר לעשות חוויה גם מדברים כאלו, היום הבעיה שלילדים יש מושגים יותר מההורים, אבל לפי הענין לעשות אווירה טובה, אווירה של התעלות, ולהראות שכל מה שעושים זה שיהיה כח לעבודת הבורא.

אני רוצה לסיים שוב עם הנושא של כל המתאבל על ירושלים, כדאי ללמוד את מאמרי חז"ל, ובת"ב לומדים רק פורענותא, אך בתשעת הימים ובשבעה דנחמתא כדאי לעיין בדברי החפץ חיים בסוף ספר מחנה ישראל שמלקט מאמרי חז"ל איך שיראו הימים כשמשיח יבוא, לקבל קצת מושגים, ללמוד פרק החליל, לראות מה יהיה בשמרת בית השואבה, איזה שמחה ואור יהיה, איזה עתיד זוהר.

הקב"ה יעזור שכל המתאבלים על יר שלים יזכו ויראו בשמחה, וכולם יזכו לראות את גילוי השכינה, ולהיות שמחים ומאושרים, ומתוך שמחה וטוב לבב נעשה להקב"ה נחת רוח.

נכתב ע"י אחד השומעים

בכ"ז יש מסגרת מסוימות, ובביה"ז אפשר לנצל את הזמן כל אחד ללימוד שהוא רוצה. מרן הרב אלישיב זצ"ל היה נוסע בבין הזמנים לבת שלו בבית וגן, שם הוא היה יושב ולומד את הסדרים הרגלים שלו באותה מידה, אולי פעם הוא נסע עם הילדים מחוץ לירושלים, צריך לנצל את הזמן ללימוד באווירה אחרת.

פעם הגיע אחד בבין הזמנים לישיבה, ובא בטענה גדולה זה בין הזמנים, הישיבה מלאה, אמרתי, עוד כמה קושיות כאלו ונר שענו, מי שלוקח את הימים האלו למקום כזה שמתרענן קצת ומתחזק בגוף ובנפש, זה גם עבודת ה', והוא יקבל גם על זה שכר.

אפשר לתת בבין הזמנים כח לאשת חיל שילוו אותה גם אחרי בין הזמנים, וכל אחד יחשוב מה הוא יכול לעשות שגם הגשמיות יביא אותנו לעבודת הבורא יתברך.

ושוב צריך לזכור שאת כל המחשבות על ימי ביה"ז לא לחשוב בת"ב, ובכל זאת בין הזמנים זה לא תקנה של עסקנים, גדולי ישראל נתנו את האישור הגדול לזה.

השפעה טובה על בני הבית

היה פעם איזה עצה שבחורים שחוזרים לביתם ילמדו עם האחים הקטנים, וזה ממש השפעה טובה, לא לחנך את האח הקטן, אלא ללמוד איתו, וזה עושה שמחה גדולה בבית, וזה נוגע לבחורים, אבל לנו מה שנוגע זה ללמוד יותר עם הילדים, מצד אחד לא להכביד, צריך לדעת בחכמה ובתבונה, וזה סוגיא אחרת בחינוך, אבל לעשות אווירה של מבצע, ללמוד עם ילד קטן משניות, מותר לעשות סיום למשניות

יש בין הזמנים, ורק כדי לחדד הוא שאל, אז אני רצייתי לומר את חלקי, שבכל זאת אנחנו בני תורה עמלים וצריך קצת להשתדד, ואדרבא דווקא בזמנים שאדם לא בכר לל בתקן הרגיל, ולא בישיבה בזמן הרגיל, ואין עליו השגחה מתי הוא לומד ומתי לא, ועכ"פ הוא מנצל את הזמן ולומד בהתמדה, זה מראה שהוא באמת רוצה ללמוד, הוא מחשב את התורה, והגם שלא בגלל זה תיקן נו את בין הזמנים, אבל אחרי שזה קיים זה יכול להראות חביבות, ולא סתר את דברי.

אני רוצה לומר, אדם חייב לעצמו קצת להתרענן, אבל אסור לשכוח את האשת חיל, שבשבילה בין הזמנים זה יותר מאשר בשבילו, אני לא יכול להיכנס לפרטים יכול להיות שהאשה שולחת ללמוד כל הזמן, אבל צריך לראות מתי צריך עזרה בבית וכד', ולפעמים בערב אפשר ללמוד יותר עם הילדים בבית, לנצל את הימים האלו לעליה ושמחה ולהכרת הטוב.

ניצול הזמן לעליה ברוחניות

מרן רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר ווארט שמתאים יותר לצעירים אבל מזה אפשר ללמוד מושגים לבין הזמנים, רבי חזקל' אמר שכשבחור נמצא בישיבה יש לו שייכות למסגרת מסוימת, ואם הוא יחליט שהוא לומד בבימ"ד אחר יגידו לו ללכת להירשם שם, וכן אם אחד יגיד שהוא לומד בלילה ובבוקר הוא ישן ישלחו אותו לכולל שומרים בלילה, ובחור שייגיד שהוא לומד מסכת אחרת ג"כ ישלחו אותו למקום שלומדים מסכת אחרת, אבל בבין הזמנים לומדים מתי שרוצים, ואיפה שרוצים, ומה שרוצים, ופה במיר זה פחות נוגע כי אברך יכול ללמוד תמיד מה שהוא רוצה, יש קבר צות ולימודים שונים, יש מבחר עצום אבל

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by:

Hilly Hill LLC

Parashas
Matos Masei

PARSHA PREVIEW

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15

The Centerpiece of Life

Harav Hagaon Meir Wahrsager shlita

Right after the war with Midyan, as Klal Yisrael is about to approach Eretz Yisrael, Bnei Gad and Bnei Reuven approach Moshe Rabbeinu and ask to receive their portion of land in Eiver Hayarden, instead of in Eretz Yisrael proper, since they owned a lot of livestock and the grazing land in Eiver Hayarden was therefore suited to them.

Moshe Rabbeinu responds with a lengthy mussar shmuess that continues for about ten pesukim, in which he criticizes them strongly for seeking to follow the path of the meraglim and accuses them of wanting to settle outside of Eretz Yisrael — in an area that a Midrash says is akin to chutz laaretz — out of a seeming lack of love for the Land

Bnei Gad and Bnei Reuven then assure Moshe Rabbeinu that they never intended not to join Klal Yisrael in the conquest of Eretz Yisrael, and that they would certainly participate in that war, after which they would wait in Eretz Yisrael with the rest of Klal Yisrael until the land would be divided among the shevatim, and then they would return to take their nachalah in Eiver Hayarden.

A few things need to be clarified. First of all, we know that Eiver Hayarden has the status of Eretz Yisrael in many respects, as the Ran teaches (Nedarim

24). The omer may be brought from there, and there is an opinion that bikkurim can be brought from there as well. Why, then, did Moshe Rabbeinu say that this region is like chutz laaretz?

Furthermore, in this lengthy dialogue between Moshe Rabbeinu and Bnei Gad and Bnei Reuven, did he misunderstand them? It was quite clear afterwards that they never intended to desert Klal Yisrael or lower morale as the nation entered Eretz Yisrael; they were planning to join the rest of Klal Yisrael in their conquest. So did Moshe Rabbeinu misunderstand them? And if he did, why didn't they interrupt him right away and explain themselves, rather than waiting until he finished?

Apparently, there was some sort of idealistic argument between Moshe Rabbeinu and Bnei Gad and Bnei Reuven. Perhaps we can explain it as follows.

Primary and Secondary

Rav Dessler (Michtav Mei'Eliyahu vol. 2) notes that Hakadosh Baruch Hu assigns a unique tafkid to every individual and every shevet. Bnei Gad and Bnei Reuven had a lot of livestock, and the sefarim hakedoshim teach that they were not supposed to be part of Shevet Levi and be among those whose fixed

place was the beis midrash. There are those in Klal Yisrael who are set aside for an avodah of ruchniyus: in the Beis Hamikdash, in the beis midrash, in the beis haknesses. The avodah of Bnei Gad and Reuven was to build the physical world and engage in business pursuits. They were to be similar to Zevulun, which is a very important tafkid.

The passuk (Yeshayah 43:7) says: כֹּל הַנִּקְרָא בְשִׁמִּי לֵאלֹהֵינוּ יֵצְרָתוֹ אֵף עֲשִׂיתִיו — Hakadosh Baruch Hu created the entire world to be a source of kevod Shomayim. That means that the supremacy of Hashem and the sovereignty of Torah are supposed to be spread across every aspect of this world. The fields and livestock of those days — the business world and stock market of our time — were supposed to be part of the life of a Yid dedicated to Hakadosh Baruch Hu. Bnei Gad and Bnei Reuven were charged with building this aspect of the world, elevating it and including even the parts of the world outside the Beis Hamikdash in avodas Hashem; avodas Hashem exists there just as it does in the beis midrash.

Because this was the avodah of Bnei Gad and Bnei Reuven, they requested Eiver Hayarden as their nachalah. What, then, was Moshe Rabbeinu's criticism of them? Did he not understand them?

Moshe Rabbeinu's complaint against them, as the Midrash goes on to explain, is that they were turning the tafel into an ikar and the ikar into a tafel.

The passuk states: אָרְךָ יָמִים בְּיַמֵּינָהּ בְּשִׂמְאוֹלָהּ עֵשֶׂר וְכַבֹּד, and this conveys that although Torah encompasses עֵשֶׂר וְכַבֹּד, that's only when it's on the left, meaning secondary. Moshe Rabbeinu was expressing to them that they placed their material pursuits first, when those pursuits are supposed to be secondary. True, they are meant to be included in the rubric of avodas Hashem and kiddush Shem Shomayim, but you need to prioritize and establish what is your ikar and what is your tafel.

The Gemara (Berachos 35) teaches that even baalei batim should make their business arai and Torah their ikar. The mistake of Bnei Gad and Bnei Reuven, then, was in a very subtle point. Of course they understood that ruchniyus — the kedushah found in Eretz Yisrael — is the ikar, but they said, "First we'll establish our settlement, and we know intellectually that we also eventually have to join you

in Eretz Yisrael."

But Moshe Rabbeinu said, "No! It's not enough to include matters of ruchniyus **also** when you're dealing with matters of this world — you have to make ruchniyus primary and matters of Olam Hazei secondary." In this vein, Rashi (Shabbos 31) explains that a person needs to establish set times for Torah study because otherwise his entire day will be dragged into mundane matters: לְפִי שֶׁאִדָּם צָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ שְׂאֵם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֵין תּוֹרָה, הוֹצֵר לְקַבֹּעַ עֵתִים לְתוֹרָה דְּבַר קָצוּב שְׁלֵא יִמְשַׁךְ כָּל הַיּוֹם לְדֶרֶךְ אֶרֶץ.

Anyone who's involved in the world of commerce, outside the beis midrash, can attest that it pulls a person in. If you don't go out of your way to put ruchniyus first and make kedushah the ikar, you're going to be dragged down, and you won't be able to remain truly loyal to Torah and make it the focus of your life, around which everything else revolves.

This is the lesson that Moshe Rabbeinu was conveying to Bnei Gad and Bnei Reuven: First, settle in Eretz Yisrael, and go out of your way to establish that is your ikar, and only then can you create an extension in Eiver Hayarden.

Parenthetically, we see later on that a person who gets distracted and reverses the tafel and the ikar not only does this in the realm of ruchniyus versus gashmiyus, but also loses his priorities in other areas. Moshe Rabbeinu later criticizes Bnei Gad and Bnei Reuven for caring more about their livestock than about their children, which is a common pitfall. People who lose their sense of priorities not only place their material pursuits before Hashem's Will and His Torah and mitzvos, they often make the mistake of placing their business before their family life.

Eiver Hayarden is Contingent

The Rashash, citing the Midrash here as well as other sources, notes the seemingly contradictory messages regarding the status of Eiver Hayarden. For instance, in one place we are taught that the omer may be brought from Eiver Hayarden because it is considered Eretz Yisrael. But the Gemara (Rosh Hashanah 13) says that the first year when Klal Yisrael entered Eretz Yisrael, they didn't have from where to bring the omer. The mefarshim wonder: why couldn't they bring it from Eiver Hayarden, if Bnei Gad and

Bnei Reuven were already settled there?

The Rashash offers a chiddush, saying that the kedushah of Eiver Hayarden was akin to that of Eretz Yisrael. In other words, if I can interpret what the Rashash is saying, the kedushas Eretz Yisrael of Eiver Hayarden was very specific; it wasn't inherently holy like Eretz Yisrael, but was merely an extension of the Land. Only after Klal Yisrael settled Eretz Yisrael could it be extended to Eiver Hayarden, which then took on the kedushah of Eretz Yisrael.

Although Eiver Hayarden was destined specifically for the avodah of Bnei Gad and Reuven, which is like that of Zevulun, that was only as an extension — the פסל היוצא מן הכבוד בשמאלה עשר וְכבוד that comes after the ארץ ימים בימינה has been established. Once you are properly centered, with your primary focus on Torah and mitzvos, then you can extend to matters of Olam Hazeh.

This is what Moshe Rabbeinu was telling the Bnei Gad and Bnei Reuven. When you're in Eiver Hayarden now, it's still chutz laaretz; as long as you make it primary, it remains mundane.

In Maseches Succah, we learn about פסל היוצא מן הכבוד: If you have a kosher succah, you can extend it and add a wing, so to speak, so that even it doesn't have all the conditions of a succah, it becomes part of the succah nonetheless. Moshe Rabbeinu was telling the Bnei Gad and Bnei Reuven that Eiver Hayarden is like פסל היוצא מן הכבוד. "I have no problem if you want to settle in Eiver Hayarden," Moshe was saying, "but first you have to go out of your way to join Klal Yisrael in Eretz Yisrael. How can you make plans and talk about settling in Eiver Hayarden before that? First, you have to go out of your way to establish your ikar so that this remains a tafel."

A Function of Quality, Not Quantity

Ikar and tafel are not necessarily expressed in the quantity of time a person devotes to each one; often, those who are engaged in earning a living cannot spend the same amount of hours in spiritual pursuits

as they do in their work. Rather, it's a matter of where your heart lies, where your value system is, where you are anchored. And the only way to establish Torah and mitzvos as primary is to ensure that it is not an afterthought.

A person can't work the whole day and then "redeem" his workday by giving a little tzedakah or "paying" a half-hour seder. That's not going to make his business his tafel. His involvement in Torah and mitzvos has to be the centerpiece of his life. Then, the whole dimension of his work is transformed: Even when he's working, he's mekadesh Shem Shomayim.

In this sense, the Zevulun of the world merit to accomplish things that no yungerman — even Rav Chaim Kanievsky! — could ever do. Rav Chaim Kanievsky zt"l was never able to be mekadesh Shem Shomayim from a business office; it's a different type of avodah. But in order to engage in that avodah, you have to go out of your way to establish your connection to Torah and mitzvos as your yemin, your primary pursuit.

This was the message that Moshe Rabbeinu conveyed to Bnei Gad and Bnei Reuven.

This idea can help us understand why, in Shas, Bnei Gad and Bnei Reuven are synonymous with tena'im. Why did the t'nai Moshe Rabbeinu made with them become the prototype for all tena'im? Perhaps it is because the very idea of a t'nai is expressed in the avodah of Bnei Gad and Bnei Reuven and their modern-day counterparts. They are expected to spend most of their waking hours outside the beis midrash, away from places of pure spirituality, but their business pursuits depend on a t'nai: they are wholly contingent on keeping their connection to Torah and mitzvos primary. Once that connection is established, everything can be included in their avodas Hashem: the business office, the swimming pool, even the golf course. There are so many parts of the world that can be included in the kedushah of Eretz Yisrael and the Beis Hamikdash. We just have to learn Moshe Rabbeinu's lesson and make sure to establish what is the ikar and what is tafel, so we can properly fulfill Hakadosh Baruch Hu's purpose for this world: כל הנקרא בשמי וְלְכַבֹּדֵי בְרָאֲתָיו יִצְרָתָיו אֶף עֲשִׂיתָיו.

Gut Shabbos.